Vught

Raadsinformatiebrief

Datum	28 september 2026
Onderwerp	Regioplan basisvaardigheden NOB 2026-2030
Zaaknummer	Z26 - 301189
Documentnr.	UIT/26 - 786541

Inleiding

Het vorige *Regioplan basisvaardigheden, Meedoen begint bij de basis 2019-2022*, is tweemaal verlengd en inmiddels afgerond. In 2025 is, onder leiding van centrumgemeente 's-Hertogenbosch, gestart met het opstellen van een nieuw *Regioplan*. Dit gebeurt in samenwerking met de tien regiogemeenten en hun maatschappelijke partners. De samenwerking is gebaseerd op gelijkwaardigheid binnen de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant en richt zich op een gezamenlijke aanpak van basisvaardigheden. De opgave rondom basisvaardigheden is groot en ontwikkelingen zoals digitalisering vragen om een voortzetting van de regionale aanpak.

Het nieuwe regioplan is vastgesteld voor de periode 2026 tot en met 2030. Binnen de regionale kaders hebben regiogemeenten de ruimte om via lokale uitvoeringsplannen aan te sluiten bij de eigen sociale basis, doelgroepen en partners. Voor Vught betekent dit dat we een lokaal uitvoeringsplan maken in samenwerking met de uitvoerende partners in de gemeente. Dit doen wij in samenwerking met de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel waarmee we een gezamenlijk Taalnetwerk vormen. Naar verwachting gaat het lokale plan in het eerste kwartaal van 2027 naar het college ter besluitvorming.

Inhoudelijk

In Noordoost-Brabant heeft ongeveer een op de vijf volwassenen moeite met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden. Hierdoor nemen de risico's op armoede, gezondheidsproblemen en een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt toe. De afgelopen jaren is er een aanpak opgezet waardoor meer inwoners het aanbod weten te vinden en daaraan deelnemen. Het regioplan richt zich op drie sporen om een bredere doelgroep te bereiken. De drie sporen versterken elkaar, sluiten aan bij bestaand beleid en dragen gezamenlijk bij aan een grotere zelfredzaamheid en participatie van inwoners.

- We ontwikkelen een **werkgeversaanpak**, gericht op het bereiken van inwoners via werk en het vergroten van hun duurzame inzetbaarheid. Met deze aanpak bereiken we meer NT1-ers, ondersteunen we mensen bij het duurzaam participeren op de arbeidsmarkt en vergroten we de inzetbaarheid van werknemers met beperkte basisvaardigheden.
- Omdat beperkte basisvaardigheden vaak al op jonge leeftijd ontstaan, met name in gezinnen waarin ouders zelf ook moeite hebben met basisvaardigheden, zetten we daarnaast in op een **gezinsaanpak**. Deze aanpak is erop gericht de

problematiek structureel te doorbreken en overdragen van generatie op generatie te voorkomen.

- Tot slot investeren we in **digitale inclusie**. Hiermee willen we voorkomen dat inwoners worden uitgesloten in een samenleving die steeds verder digitaliseert. Door inwoners te ondersteunen bij het ontwikkelen van digitale vaardigheden, vergroten we hun mogelijkheden om zelfstandig mee te doen in de maatschappij.

Financieel

Verschillende geldstromen dragen bij aan de uitvoering van het Regioplan.

- De rijksmiddelen via de WEB (Wet educatie en beroepsonderwijs). De WEB-middelen worden regionaal en lokaal ingezet. Op regionaal niveau gaat een deel (60%) van het WEB-budget naar formeel taalaanbod, waarbij deelnemers een certificaat kunnen halen. Een deel (40%) van het WEB-budget wordt door centrumgemeente 's-Hertogenbosch verdeeld onder de gemeenten voor lokaal non-formeel taalaanbod. In Vught besteden wij dit bedrag aan de partijen binnen ons Taalnetwerk.
- Via de gemeentebegroting in Vught investeren wij ook in basisvaardigheden. Er is een structureel budget opgenomen in de begroting waarmee voor een deel voorzien kan worden in de aanpak van basisvaardigheden. Dit bedrag wordt al enkele jaren ingezet voor de kosten van de vrijwilligerscoördinator.
- Tot slot is de regionale aanvraag voor het LLO-collectief (Leven Lang Ontwikkelen) eind januari 2026 goedgekeurd. Hierdoor is er tot 2028 2,2 miljoen euro beschikbaar om te investeren in de werkgeversaanpak in de regio NOB. De regio trekt hierin samen op met het Koning Willem I College. Gemeente Vught zal zich ook actief inzetten om lokale werkgevers te betrekken bij het LLO-collectief.

Burgemeester en wethouders van Vught,

de secretaris,	de burgemeester,
W.F.F. Keijzers	C.N.A. Nijkerken-de Haan

Bijlagen:
1. Regioplan 'Meedoen begint bij basisvaardigheden Noordoost Brabant 2026-2030'
2. Praatplaat Regioplan 'Meedoen begint bij basisvaardigheden Noordoost Brabant 2026-2030'

Regioplan 'Meedoen begint bij basisvaardigheden’ Noordoost-Brabant 2026 tot en met 2030

Ambities voor de aanpak basisvaardigheden en volwassenenonderwijs in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs van regio Noordoost-Brabant

Van de gemeenten

Bernheze
Boekel
Boxtel
’s-Hertogenbosch
Land van Cuijk
Maashorst
Meijerijstad
Oss
Sint-Michielsgestel
Vught

Contactgemeente:	‘s-Hertogenbosch
Schrijver:	Projectgroep regiogemeenten Noordoost-Brabant
Regionaal opdrachtgever:	Projectgroep regiogemeenten Noordoost-Brabant onder leiding van regio coördinator basisvaardigheden centrumgemeente 's-Hertogenbosch
Participatie:	Regionale (Digi)Taalhuispartners formeel en non-formeel, cliëntenraad 's-Hertogenbosch
Versie:	Definitief
Datum:	05-08-2026

SAMENVATTING

Waarom dit regioplan?

MEEDOEN BEGINT BIJ BASISVAARDIGHEDEN

Wat is basisvaardigheden?

LEZEN – SCHRIJVEN – SPREKEN - REKENEN - DIGITAAL

Wie is de doelgroep?

VOLWASSENEN MET NEDERLANDS ALS MOEDER- EN ALS 2E TAAL

Voor welke periode is het plan?

2026 TOT EN MET 2030

Wat willen we bereiken met het plan?

MINDER INWONERS HEBBEN MOEITE MET TAAL-REKENEN-DIGITAAL

Hoe pakken we het aan?

VIA WERK - GEZIN – DIGITALE TOEGANKELIJKHEID

Wat is onze basis?

WE WERKEN REGIONAAL SAMEN MET ONZE PARTNERS

Inhoudsopgave

Praatplaat **Bijlage 1**

1. Context **4**
1.1 Ambitie algemeen
1.2 Aanleiding
1.3 Context landelijk
1.4 Doelgroep
1.5 Feiten en cijfers Noordoost-Brabant
1.6 Terugblik vorig regioplan
1.7 Conclusie

2. Ambitie & doelen 2026 t/m 2030 **6**
2.1 Ambitie
2.2 Hoofddoel
2.3 Procesdoelen
2.4 Randvoorwaarden

3. Organisatie **11**
3.1 Infrastructuur
3.2 Budget en begroting
3.3 Kwaliteit
3.4 Monitoring
3.5 Monitoring besteding middelen
3.6 Regionale samenwerking en rol centrumgemeente
3.7 Regionale afstemming

4. Conclusie **14**

1. Context

1.1 Ambitie algemeen

In Noordoost-Brabant willen we dat iedereen mee kan doen. Ook inwoners die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden of leren. Of je nu werkt, werk zoekt, school hebt verlaten of nog op school zit: iedereen verdient de kans om zich te ontwikkelen, mee te praten en mee te doen. Samen zorgen we voor een begrijpelijke en toegankelijke samenleving waarin taal geen drempel is.

1.2 Aanleiding

Basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) zijn een middel om de gezondheid te verbeteren, armoede te bestrijden, welzijn te verbeteren, eenzaamheid tegen te gaan, participatie op de arbeidsmarkt en in de samenleving te vergroten, en kinderen kansrijker op te voeden. Vanaf 1995 ontvangen gemeenten geld voor de aanpak van laaggeletterdheid en volwasseneneducatie vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Sinds 2015 verdeelt het Rijk deze educatiemiddelen via de centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's met als voorwaarde het gezamenlijk opstellen van een regionaal educatief plan. 's-Hertogenbosch is centrumgemeente van de regio Noordoost-Brabant.

Het vorige regionaal plan 'Regionaal Programma Educatie 2019-2022 Regio Noordoost-Brabant' liep tot 2024 en is twee keer verlengd. Op basis van de lessen uit de vorige periode maakten we dit nieuwe plan tot en met 2030. De rijksmiddelen zijn gegarandeerd tot en met 2028. De regio vindt een stevige duurzame samenwerking op het onderwerp basisvaardigheden essentieel. De geschiedenis van de aanpak in Noordoost-Brabant staat uitgebreid beschreven in het vorige plan[1]. De lessen die we hebben getrokken uit de vorige periode komen overeen met de Verkenning Basisvaardigheden en De staat van de Nederlandse Volwasseneneducatie, beide uitgebracht door OCW. De lessen in het kort zijn:

1. De diversiteit aan partners in de volwasseneneducatie is groot en het aanbod beperkt. Het aanbod is gericht op het verbeteren van taal-, reken- en digitale vaardigheden en niet op een brede persoonlijke ontwikkeling.
2. De meeste deelnemers in de volwasseneneducatie zijn vrouw en nemen deel aan NT2-aanbod. De doorstroom van non-formeel naar formele educatie is gering en NT1-deelnemers worden nauwelijks bereikt.[2]
3. Er is geen landelijk kwaliteitskader en aandacht voor professionalisering van docenten. Om het leerproces te begeleiden worden vaak vrijwilligers ingezet.
4. Onderzoek onder meer dan 12.500 deelnemers laat zien dat een meerderheid na deelname aan trajecten volwasseneneducatie betere een betere plek in de samenleving verwerft naast het verbeteren van de basisvaardigheden.
5. De landelijke opdracht om 3 miljoen laaggeletterden onderwijs te bieden lijkt onhaalbaar: de groep is te groot en het budget te klein- ook in vergelijking met andere Europese landen.

[1] AMrNoord-Oost Brabant_Regioplan_laaggeletterdheid.pdf
[2] NT1 staat voor Nederlands als moedertaal en NT2 staat voor Nederlands als tweede taal.

1.3 Context landelijk

In Nederland hebben ongeveer 3 miljoen volwassenen moeite met taal (lezen, schrijven, spreken, luisteren), rekenen of digitale vaardigheden, dit noemen we de basisvaardigheden. Dat zijn 1 op de 5 volwassenen in Nederland. De meeste van hen zijn hebben Nederlands als moedertaal (NT1 ongeveer 65%) en de rest heeft een andere moedertaal dan Nederlands (NT2 ongeveer 35%): Informatie over Laaggeletterdheid in Nederland | Stichting Lezen en Schrijven.

Elk jaar stoppen meer dan 25.000 jongeren met school zonder diploma. In Noord-Brabant zijn dat er ongeveer 2.700. Mensen met beperkte basisvaardigheden hebben vaker problemen met geld, gezondheid, werk en voelen zich vaak onzeker. Daarom willen we deze mensen helpen om zich te blijven ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Het verbeteren van basisvaardigheden is een grote uitdaging in onze complexe samenleving.

1.4 Doelgroep

De groep waar het om gaat zijn volwassenen die geen inburgeringsplicht (meer) hebben en die een taalniveau onder het niveau van mbo 2 hebben (niveau 2F). Vanaf 2026 is er landelijk ongeveer 85 miljoen euro beschikbaar vanuit de Rijksoverheid om deze mensen te helpen.

1.5 Feiten en cijfers Noordoost-Brabant

- 20% (94.700 personen) heeft beperkte basisvaardigheden (22% Nederland)
- 69% (65.500 personen) is NT1 (58% Nederland)
- 31% (29.200 personen) is NT2 (42% Nederland)

Basisvaardigheden InZicht dashboard Nederland

1.6 Terugblik vorig regioplan

Doelen van het regioplan basisvaardigheden 2019-2024 waren het bereiken van de NT1-doelgroep en het zorgen voor meetbare resultaten.

Uit de evaluatie van de formele taalaanbieder komt naar voren dat het grootste aantal deelnemers Nederlands als 2e taal heeft en dat mensen met Nederlands als moedertaal nauwelijks deelnemen. Verder geeft de evaluatie aan dat er een wachtlijst is voor het taalaanbod door een tekort aan docenten en door de diversiteit in beschikbaarheid en taalniveau van de cursisten. Een belangrijke oorzaak voor de grote groep NT2 is de oorlog in Oekraïne. De ontheemden die naar Nederland zijn gekomen hebben behoefte aan taalonderwijs en maken gebruik van volwasseneneducatie.

Landelijk onderzoek, en ook in de regio Noordoost-Brabant, door Maurice de Greef (hoogleraar volwasseneneducatie) naar de impact van volwasseneneducatie laat zien dat een meerderheid na deelname aan trajecten een betere plek in de samenleving verwerft naast het verbeteren van de basisvaardigheden.

In de vorige periode hebben alle gemeenten Noordoost-Brabant een actief (Digi)Taalhuis, taalnetwerk onder leiding van een coördinator opgezet en er is ervaring opgedaan met een aanpak op werkgevers, gezinnen en digitale inclusie. Voorbeelden zijn:

- Samenwerking tussen bibliotheek en ouderenorganisaties op digitale vaardigheden in Bernheze;
- Taalakkoord Plus in Land van Cuijk;
- Taalakkoord met digitale inclusie en het lanceren van de tak Digitale Inclusie in Meierijstad;
- Herijking van het convenant Aanpak laaggeletterdheid ondertekend door partners van het Taalnetwerk Oss;

- Gezinsaanpak met de bibliotheek in ’s-Hertogenbosch.

1.7 Conclusie
Onze conclusie naar aanleiding van de vorige periode is dat we in de regio Noordoost-Brabant willen zorgen voor voldoende vindbaar aanbod om basisvaardigheden te verbeteren en er ook voor willen zorgen dat inwoners het aanbod gebruiken.

2. Ambitie en doelen concreet Regioplan 2026 t/m 2030
2.1 Ambitie
Wij ondersteunen inwoners (NT1 en NT2) bij het versterken van hun basisvaardigheden zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.

In 2030 is Noordoost-Brabant een regio waar het goed wonen, werken, leren en leven is. Een regio waar alle mensen hun talenten kunnen benutten, zich kunnen blijven ontwikkelen en kunnen meedoen. Dit is de ambitie die de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant stelt en waar wij met de aanpak basisvaardigheden graag op aansluiten: ambitie - Noordoost-Brabant Werkt. Basisvaardigheden dragen namelijk bij aan de sociale, economische en educatieve zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Het hebben en/of verbeteren van de basisvaardigheden is een krachtig middel om de sociale basis te versterken. Concreet is het onze ambitie om mensen met beperkte basisvaardigheden in Noordoost-Brabant te bereiken. In onderstaande paragraaf beschrijven wij hoe wij dat gaan doen.

2.2 Hoofddoel
Het versterken van de basisvaardigheden van inwoners, zodat zij zelfstandig en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.

Uit evaluaties van de landelijke aanpakken basisvaardigheden is gebleken dat vrijwel alle regio’s nog steeds moeite hebben om de NT1-doelgroep (inwoners met Nederlands als moedertaal) op te sporen en te ondersteunen. Veelal zijn het NT2’ers (inwoners met een andere moedertaal) die gebruik maken van het aanbod volwasseneducatie. Omdat zij de taal überhaupt niet of nauwelijks spreken, vinden zij sneller hun weg naar het aanbod en heerst er geen taboe om de taal te leren. Dit taboe is er helaas nog wel onder de NT1-doelgroep, naast de gevoelde noodzaak om te leren lezen en schrijven. Ook in onze regio blijkt dat het aandeel NT1’ers dat gebruik maakt van het formele aanbod ontzettend laag is. We zien dat ongeveer 0,4% van het totaal aantal deelnemers NT1 is, het exacte aantal is niet helemaal te duiden. In de periode 2026 t/m 2030 stellen wij onszelf daarom als doel om het deelnemen van NT1ers aan een cursus te verhogen en testreven naar 80 in 2030 en we bereiden ons voor op meer. We controleren of we dit doel behalen door middel van de cijfers die we jaarlijks als regio aanleveren bij het CBS in het kader van het ‘Landelijk beeld Volwasseneducatie’.
Het bereiken van de NT2 doelgroep blijft natuurlijk ook een belangrijk doel, maar de ervaring leert dat deze doelgroep zijn weg naar het aanbod goed weet te vinden.

2.3 Procesdoelen
Om bovenstaand hoofddoel te behalen, stellen wij onszelf in dit plan drie procesdoelen:

Deze lichten we hieronder toe.

Procesdoel 1: de Werkgeversaanpak
Doel: de regio activeert werkgevers om aan de slag te gaan met basisvaardigheden.

Wat is het?
Het beheersen van goede basisvaardigheden vergroot de kansen van werkzoekenden en werknemers. Het is voor mensen die goed kunnen lezen en schrijven bijvoorbeeld makkelijker om op internet te zoeken naar vacatures en om sollicitatiebrieven te schrijven. Ook op het werk zelf is lezen en schrijven onmisbaar; bijvoorbeeld om werkinstructies en veiligheidsvoorschriften te lezen of werkbriefjes in te vullen. Het voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid levert ook werkgevers veel op. Werknemers die over goede basisvaardigheden beschikken zijn minder vaak ziek, maken minder fouten en zijn productiever. Om deze reden vinden wij het belangrijk om met een werkgeversaanpak in te zetten op het terugdringen van het percentage laaggeletterden.

Wat gaan we doen?
In de periode 2026 t/m 2030 zetten wij actief in op een werkgeversaanpak in de regio Noordoost-Brabant. In 2025 diende het Koning Willem I College hiervoor een subsidieaanvraag van € 2,2 miljoen in bij het LLO-collectief laagopgeleiden en laaggeletterden van het Nationaal Groeifonds. Deze subsidieaanvraag is toegekend in januari 2026 en is een samenwerking tussen de Koningsacademie Koning Willem I College (penvoerder), Noordoost-Brabant Werkt en de gemeenten uit de regio Noordoost-Brabant. De 10 gemeenten in Noordoost-Brabant sluiten met hun lokale werkgeversaanpakken aan op de aanpak in de regio. De ambitie en uitwerking van het LLO-collectief en de lokale uitvoeringsplannen zijn een integraal onderdeel van dit regioplan.

De ambitie van het LLO Collectief 'KompasT voor Iedereen' is om laaggeletterden en laagopgeleiden in Noordoost-Brabant structureel kansen te bieden op ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid. Het gaat om 300 deelnemers in 2 jaar (180 werkenden, 75 werkzoekenden en 45 jongeren tussen de 17 en 27 jaar). Zij krijgen toegang tot trajecten waarin basisvaardigheden, vakvaardigheden, cultuursensitiviteit en duurzame inzetbaarheid zijn gecombineerd. Het doel is dat deelnemers meer zelfvertrouwen, groei en werkplezier ervaren en dat hun arbeidsmarktkansen duurzaam verbeteren.

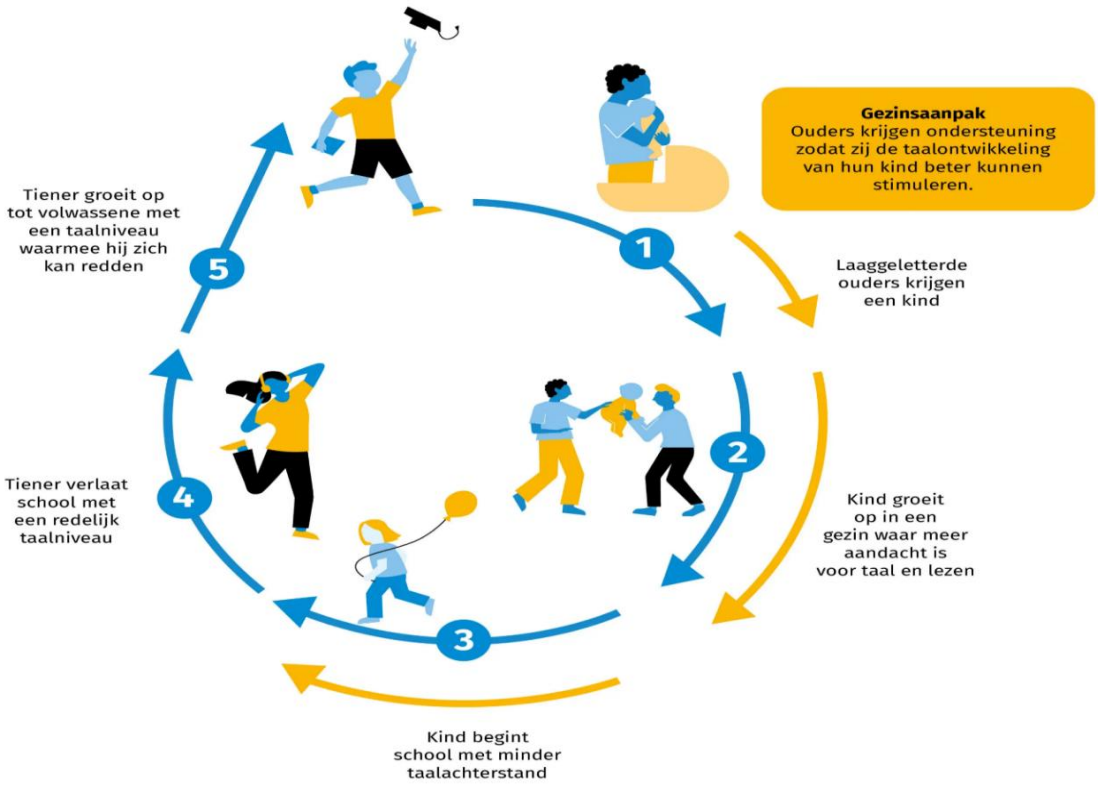
Wat meten we?
Vanuit het gezamenlijke LLO-dashboard en rapportages volgen we of meer deelnemers dankzij het volwassenenonderwijs de stap naar (ander) werk of participatie (durven te) zetten.

SMART doelstelling
In 2030 hebben wij 40 werkgevers in Noordoost-Brabant, goed over de regio verdeeld, actief benaderd en nemen 200 tot 300 inwoners deel aan formeel, non-formeel aanbod basisvaardigheden of intern cursusaanbod bij hun werkgever. Werkgevers verwijzen hun werknemers via hun HR-beleid, interne communicatie en gesprekken en gaan daarvoor partnerschappen aan met taalnetwerken. We meten de resultaten via het LLO-dashboard en jaarlijkse rapportages. Het doel is dat meer werkzoekenden en werknemers met beperkte basisvaardigheden deelnemen aan cursussen, zodat zij beter kunnen lezen, schrijven en rekenen en daardoor meer kans hebben op werk, ander werk of doorgroeimogelijkheden en er minder uitval op de werkvloer is. Hierbij moet er ook aandacht zijn voor opleiding en coaching van jongeren op de arbeidsmarkt.

<u>Procesdoel 2: de Gezinsaanpak</u>

Doel: elke gemeente heeft een gezinsaanpak om aandacht te geven aan taal binnen gezinnen om de overdracht van laaggeletterdheid te doorbreken. (Of sluit aan bij een bestaande gezinsaanpak binnen de gemeente).

Wat is het?
Ouders die moeite hebben met lezen en schrijven geven dat vaak generatie op generatie door Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid | Stichting Lezen en Schrijven. Kinderen die opgroeien in taalarme thuissituaties lopen daarom een verhoogd risico op taalachterstanden en latere laaggeletterdheid. De gezinsaanpak richt zich op het doorbreken van deze cyclus. Deze aanpak stimuleert een taalrijke omgeving thuis, waardoor kinderen minder kans hebben op een taalachterstand. Dit vergroot hun kansen op school en in de maatschappij. Ouders verbeteren ook hun eigen taalvaardigheid, wat zelfvertrouwen en deelname aan de samenleving versterkt. De aanpak helpt hun laaggeletterdheid te verminderen en draagt zo bij aan een sterkere samenleving.

Wat gaan we doen?
Een gezinsaanpak heeft een aantal belangrijke voorwaarden nodig om succesvol te zijn:

1. Vroege betrokkenheid: ouders en kinderen moeten al zo vroeg mogelijk worden bereikt. Bij voorkeur al bij de start van de zwangerschap en in de eerste levensjaren van het kind. Onderzoeken tonen namelijk aan dat de taalontwikkeling al start in de eerste twee jaar van het kind.
2. Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning: de activiteiten moeten makkelijk bereikbaar en begrijpelijk zijn voor gezinnen.
3. Samenwerking tussen organisaties: goede samenwerking tussen scholen, consultatiebureaus, kinderopvang, GGD, welzijnswerk, bibliotheken en andere taalaanbieders is cruciaal. Zo ontstaat er doorlopende leerlijn vanaf de zwangerschap tot aan volwassenheid.

4. Taalrijke omgeving: zowel thuis als in de omgeving (kinderopvang, school en bibliotheek) moet aandacht zijn voor taal en andere basisvaardigheden.
5. Langdurige inzet: het ontwikkelen van taal kost tijd. Een gezinsaanpak moet daarom niet tijdelijk zijn, maar langdurig en duurzaam.

Als aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, dan is de gezinsaanpak een effectieve strategie om laaggeletterdheid te bestrijden en de taalontwikkeling van kinderen en ouders te bevorderen. Het is een investering in de toekomst die leidt tot betere kansen voor kinderen en een hogere zelfredzaamheid van de ouders en begint al bij de eerste 1000 dagen van een kind in de vorm van een kansrijke start: De eerste 1000 dagen van een kind | TNO.

Regiogemeenten ontwikkelen samen lokale uitvoeringsplannen voor de gezinsaanpak die aansluiten bij programma's als kansrijke start, voor-en vroegschoolse educatie en de lokale educatieve agenda. De gezinsaanpak is ook onderdeel van het plan van de Noordoost Brabantse Bibliotheken (NOBB) dat zich onder andere richt op het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid. Al deze (uitvoerings)plannen vormen een integraal onderdeel van dit regioplan.

Wat meten we?
In de lokale uitvoeringsplannen nemen we de indicatoren en de methodes op die het bereik, effecten zoals taalontwikkeling bij kinderen en hun ouders, de tevredenheid, de kwaliteit en de netwerkontwikkeling meten. We sluiten daarbij aan bij de bestaande registratie en monitoringssystemen.

SMART doelstelling
In 2030 is de gezinsaanpak volledig onderdeel van de regionale aanpak basisvaardigheden in Noordoost-Brabant. Alle 10 gemeenten hebben een lokaal uitvoeringsplan waarin de gezinsaanpak is opgenomen en gekoppeld aan programma's zoals Kansrijke Start, voor- en vroegschoolse educatie en de lokale educatieve agenda. Organisaties in de sociale basis verwijzen actief naar het formele en non-formele taalaanbod in de regio Noordoost-Brabant. We meten het aantal bereikte gezinnen en hun tevredenheid over het aanbod basisvaardigheden.

Procesdoel 3: aanpak Digitale Inclusie
Doel: zorgen dat alle inwoners in de regio Noordoost-Brabant toegang hebben tot digitale diensten ongeacht leeftijd, vaardigheden of middelen.

Wat is het?
In onze snel digitaliserende wereld zijn digitale basisvaardigheden belangrijker dan ooit. Technologie speelt een steeds grotere rol in ons dagelijks leven, of het nu gaat om communicatie, werk of toegang tot informatie en (overheid)diensten. Dit kan overweldigend zijn voor mensen die moeite hebben met het bijhouden van deze veranderingen. Basisvaardigheden zoals het gebruik van een computer, het navigeren op internet en het gebruik van e-mail en andere onlinediensten zijn tegenwoordig essentieel. Zonder deze vaardigheden lopen mensen het risico buitengesloten te worden van maatschappelijke, economische en sociale activiteiten. Digitale basisvaardigheden vormen ook een belangrijke voorwaarde voor arbeidsparticipatie. Steeds meer beroepen vereisen digitale kennis.

Wat gaan we doen?
Het aanpakken van digitale basisvaardigheden begint met bewustwording, toegang, ondersteuning en educatie. Daarnaast is het belangrijk dat er aandacht is voor

verschillende doelgroepen en het bereik. Denk bijvoorbeeld aan het bereiken van ouderen, laaggeletterden en mensen met een lager inkomens- en opleidingsniveau. Samen met lokale partners zoals de Informatiepunten Digitale Overheid en doelgroep nemen we deze onderdelen op in een uitvoeringsplan om digitale inclusie te bevorderen. We gaan daarbij uit van de bouwstenen en het handboek van de landelijke Alliantie Digitaal Samenleven.

Wat meten we?
In de lokale uitvoeringsplannen staan de indicatoren die inzicht geven in de bereikbaarheid, effectiviteit en impact van onze inzet op digitale inclusie. We sluiten aan bij de bestaande registratie en monitoringssystemen.

SMART doelstelling
In 2030 is er in de regio Noordoost-Brabant een volledig dekkend en toegankelijk aanbod digitale basisvaardigheden te vinden. Dit aanbod is beschikbaar in de 10 gemeenten en sluit aan bij de landelijke bouwstenen van de Alliantie Digitaal Samenleven. We meten jaarlijks het bereik, deelname en tevredenheid via lokale uitvoeringsplannen en bestaande monitoringssystemen.

2.4 Randvoorwaarden

Randvoorwaarde 1: toegankelijke communicatie
Toegankelijke communicatie vanuit onze eigen organisaties en organisaties in de regio voor inwoners met beperkte basisvaardigheden en het onderwerp bekendmaken en verankeren.

Wat is duidelijke communicatie en waarom is het belangrijk?
Duidelijke communicatie betekent dat informatie eenvoudig, begrijpelijk en toegankelijk is. Dit houdt in dat teksten kort en helder zijn, zonder moeilijke woorden of vaktaal. Ook zijn teksten logisch opgebouwd met herkenbare voorbeelden en visuele ondersteuning zoals pictogrammen of afbeeldingen. Het doel is dat iedereen de boodschap kan begrijpen en ernaar kan handelen. Naast schriftelijke communicatie is ook duidelijke verbale communicatie van belang.

Voor mensen met beperkte basisvaardigheden is dit extra belangrijk. Als informatie te ingewikkeld is, kunnen zij belangrijke kansen missen, zoals het volgen van een cursus, het aanvragen van hulp of het meedoen in de samenleving. Duidelijke communicatie zorgt ervoor dat deze groep weet wat er mogelijk is, waar ze terecht kunnen en hoe ze stappen kunnen zetten. Het vergroot hun zelfstandigheid en voorkomt uitsluiting. Taalambassadeurs kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Ook trainingen en workshops voor medewerkers en ketenpartners die met laaggeletterden in aanraking komen zorgen voor bewustwording en leren hierdoor hun taalgebruik aan te passen.

SMART doelstelling
Binnen 4 jaar zorgen we voor een regionaal platform waarop alle communicatie uitingen over basisvaardigheden te vinden zijn en dat organisaties in onze regio toegankelijk communiceren. Deze communicatie uitingen zijn op B1 niveau en makkelijk te begrijpen voor mensen met beperkte basisvaardigheden. De communicatie is aantrekkelijk voor zowel NT1 als NT2. Mensen weten welk aanbod er is en kunnen dit eenvoudig vinden.

Randvoorwaarde 2: een goede samenwerking binnen het sociaal domein
Goede samenwerking binnen het brede sociaal domein. Inwoners met beperkte basisvaardigheden hebben bijvoorbeeld ook te maken met de Participatiewet, schuldhulpverlening, jeugdhulp en WMO.

3. Organisatie

3.1 Infrastructuur

In de regio Noordoost-Brabant zijn vier taalnetwerkcoördinatoren actief. Zij krijgen de opdracht om de lokale uitvoering van het regioplan op elkaar af te stemmen onder leiding van de coördinator basisvaardigheden (werkzaam bij centrumgemeente 's-Hertogenbosch). De lokale uitvoeringsplannen passen bij de lokale samenleving en verschilt van elkaar. Daarnaast maken de bibliotheken in de regio ook een gezamenlijk plan en zorgen we ervoor dat het Bibliotheek Plan en het Regioplan op elkaar aansluiten. Het doel is om met een regionaal digitaal platform en een regionale agenda basisvaardigheden de regio te smeden tot een samenhangend geheel.

3.2 Budget en begroting

Toekomst WEB-budget

Het Rijk verstrekt de WEB-middelen aan de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's als een Specifieke Uitkering (SPUK). De SPUK's worden afgeschaft. Vanaf 2028 of 2029 ontvangen gemeenten de educatiemiddelen als een Bijzonder Fonds Uitkering (BFU). De BFU geeft gemeenten meer beleidsvrijheid en minder verantwoordingsplicht (op resultaat). Sinds 2024 mogen de WEB-middelen breed worden ingezet, naast het inkopen van taaltrajecten ook voor o.a. coördinatie, werving, PR en communicatie.

Verdeling van de middelen

De regio Noordoost-Brabant ontving in 2025 € 2.746.157,00 aan structurele middelen volwasseneneducatie (WEB) en in 2026 € 2.326.747,00. De incidentele middelen aanpak laaggeletterdheid zijn in 2026 € 341.476,00. Wij stemmen de verdeling van de WEB-middelen in de periode 2026 t/m 2030 af op onze regionale en lokale opgaven. In de vorige periode verdeelden we de WEB-middelen op basis van 60/40%. Dit betekent dat we 60% van het totale WEB-budget bestemmen voor het formele taalaanbod. Dit bedrag wordt beschikbaar gesteld aan de formele taalaanbieder in de regio. De overige 40% van het WEB-budget zetten we in voor non-formeel en digitaal aanbod, waarmee de gemeenten hun lokale aanpak basisvaardigheden kunnen vormgeven. Hiervoor is een regionale subsidieregeling opgesteld waarmee de regiogemeenten jaarlijks budget aanvragen voor hun lokale aanpak. De hoogte van de aanvragen zijn gebaseerd op de verdeelsleutel die het Rijk in de jaarlijkse SPUK-beschikking meestuurt. In 2026 besluiten we als regio of de verdeling 60/40% past bij de opgave in deze volgende regioplan periode. We leggen de verdeling jaarlijks vast.

Begroting	kosten per jaar	4 jaar: periode regioplan
Formeel	1.500.000	6 mln
Non-formeel	1.000.000	4 mln
Totaal	2.5 mln	10 mln
Inkomsten rijk	2.339.676	9.2 mln

3.3 Kwaliteit

Regionaal stellen wij ons als doel om gezamenlijk toezicht te houden op de kwaliteit van de taalnetwerken. Vanuit de WEB geldt dat de onderwijsinspectie toezicht houdt op de kwaliteit van het formele aanbod van aanbieders met een diploma-erkenning. De centrumgemeente ('s-Hertogenbosch) houdt toezicht op de kwaliteit van het non-formele aanbod. Voor alle aanbieders geldt dat het aanbod moet voldoen aan de eisen van de WEB (artikel 7.3.1 lid 1 onder b t/m f). Zowel de formele als de non-formele trajecten moeten voldoen aan de landelijke criteria zoals het Raamwerk NT2, de Standaarden en Eindtermen VE en Advies digitale vaardigheden VE.

Om op lokaal niveau overal dezelfde kwaliteit te bieden op de non-formele trajecten, stellen wij ons als doel dat elk (Digi)Taalhuis gecertificeerd is volgens het Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT). Het (Digi)Taalhuis in Land van Cuijk is in 2022 gecertificeerd, het Taalnetwerk in Meierijstad en het (Digi)Taalhuis in Oss in 2023 en de (Digi)Taalhuizen in Boxtel, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel en Vught zijn in 2025 (opnieuw) gecertificeerd. Het CBCT is een onafhankelijk toetser van bibliotheken, taalhuizen en cultuurorganisaties. Een certificering is 4 jaar geldig en bevat aanbevelingen voor doorontwikkeling van het aanbod.

Als regio monitoren wij de kwaliteit volgens 3 uitgangspunten; input, output en outcome.

Wat meten we?	**Hoe meten we dit?**
Input	Wij brengen het aantal deelnemers per soort traject in beeld. Daarbij maken wij uitsplitsing naar NT1 en NT2 deelnemers. Dit is een cijfermatige benadering van het aanbod en deelname.
Output	Wij brengen per gemeente in beeld wat de daadwerkelijke uitkomsten zijn van het aanbod: hoeveel trajecten zijn succesvol afgerond en welke diploma's zijn behaald.
Outcome	De sociaal-maatschappelijke uitkomsten van deelname aan trajecten. Het CBCT adviseert om hier intensief op in te zetten. Het verbeteren van basisvaardigheden als taal, rekenen en digitaal is geen doel, maar een middel. Een uitkomst kan bijvoorbeeld ook zijn dat er sprake is van meer sociale inclusie of een deelnemer zelfredzamer is. Dit willen wij toetsen door deelnemers die een traject hebben afgerond te benaderen voor evaluatie.

3.4 Monitoring

⇨ Landelijk
Sinds januari 2025 werkt de gehele regio volgens landelijk verplichte registratie- en monitoringsystemen. Met de registratie wil het Rijk landelijk meer zicht krijgen op het bereik en de aanpak. Daarmee wordt duidelijker wat werkt en wat niet, en of het WEB-budget toereikend is. Data wordt verzameld in het Landelijk Beeld Volwasseneneducatie. Vanuit de centrumgemeente is voorgesteld om te werken met CBS en Match. De lokale partners binnen de Taalhuizen hebben zelf gekozen voor een passend systeem voor hun registratie. In de registratie worden gegevens opgeslagen als 'soort cursus', 'leeftijd' en 'gender'. Beide systemen zijn AVG-proof. De gegevens zijn niet herleidbaar tot individuele personen. En 1x per jaar worden de gegevens verzameld en verstuurd naar het CBS.

⇨ Regionaal
Om de koers van dit regioplan aan te houden, evalueren wij als regio het plan 1 x per jaar. Wij beoordelen of de richting nog kloppend is en welke stappen zijn gezet. Wij zoeken onderling de samenwerking op en zorgen ervoor dat elke gemeente is aangehaakt.

⇨ Lokaal

Naast de landelijke registratieopdracht zien wij als regio gezamenlijk toe op monitoring van ons lokale aanbod. Dit doen wij door de resultaten van de gemeenten naast elkaar te leggen. 1x per jaar voeren wij een impactmeting uit en vergelijken wij resultaten binnen de regio. Voor de impactmeting halen wij per gemeente ervaringen op bij deelnemers of nodigen hen uit om mee te denken in ons aanbod. Het betrekken van diverse groepen ervaringsdeskundigen is een essentieel onderdeel.

3.5 Monitoring besteding middelen

Elke gemeente heeft een eigen WEB-budget voor de uitvoering van lokaal non-formeel taalaanbod. Zij moeten zelf toezien op de besteding hiervan en centrumgemeente 's-Hertogenbosch is eindverantwoordelijk. De centrumgemeente beoordeelt de regionale aanvragen op de WEB-middelen en controleert een jaar later de daadwerkelijke besteding. Door het jaar heen staan 4 ambtelijke WEB-overleggen gepland. Wij overleggen over het totaal beschikbare budget en wat dit lokaal betekent. Een mogelijke verschuiving van budgetten tussen gemeenten wordt besproken. Op deze manier benutten wij de middelen maximaal.

3.6 Regionale samenwerking en rol centrumgemeente

Centrumgemeente 's-Hertogenbosch is verantwoordelijk voor de financiële middelen en het verdelen van het budget door jaarlijkse subsidies. De centrumgemeente is ook verantwoordelijk voor het aanbestedingscontract met de formele taalaanbieder Sagenn en de evaluatie ervan. Deze loopt tot en met 2027. De centrumgemeente faciliteert het regio-overleg en de samenwerking, neemt deel aan landelijke overleggen en deelt informatie met de regio.

Regiogemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor een actieve lokale aanpak basisvaardigheden met uitvoeringsplannen. Daarin werken we samen met vele partners (onder andere): Stichting Lezen en Schrijven, ervaringsdeskundigen, welzijnspartijen, Volksuniversiteit, De Noordoost Brabantse Bibliotheken en andere bibliotheken als Huis73 en Biblioplus, Koning Willem I College, het Werkcentrum Noord Oost Brabant, Sagenn, non-formele taalaanbieders als ABCLeermee, verloskundigen, kraamzorg, ziekenhuizen, GGD, consultatiebureaus, kinderopvangcentra en BSO, CJG, woningbouwcorporaties, basisscholen, middelbare scholen, gemeente collega's.

3.7 Regionale afstemming

WEB-overleg beleid	4 x per jaar bespreken WEB-budget in relatie tot Regioplan
WEB-overleg uitvoering	Naar behoefte door taalnetwerkcoördinatoren en beleidsmedewerkers over uitvoering Regioplan met ondersteuning van Stichting Lezen en Schrijven.
Impactoverleg	1 x per jaar een vergelijking tussen gemeenten om de kwaliteit en resultaten per gemeente te monitoren met de focus op ervaringen van de deelnemers.
Regioplan overleg	1 x per jaar een jaarlijkse evaluatie van het Regioplan waarbij wij als regio beoordelen of de koers van het plan goed gevolgd wordt.
Bestuurlijk	Het Regioplan basisvaardigheden wordt geagendeerd

en besproken in het portefeuillehouder overleg arbeidsmarkt en onderwijs en in de afzonderlijke colleges.

4. Conclusie

Het regioplan ‘Meedoen begint bij basisvaardigheden’ is een krachtige impuls om inwoners te bereiken en vaardig te maken. In 2030 is Noordoost-Brabant dan ook een regio waar het goed wonen, werken, leren en leven is. Een regio waar alle mensen hun talenten kunnen benutten, zich kunnen blijven ontwikkelen en kunnen meedoen.

Met dit regioplan verbinden we ons als organisaties en bedrijven om structureel en duurzaam te blijven investeren in het versterken van basisvaardigheden van onze inwoners.

©Studio Lotte Heijkant

